

HÅLLBARHETSÖVERSIKT

Hållbarhet och ansvar vid
Helsingfors universitet 2021

HELSINGFORS UNIVERSITET

INNEHÅLL

Förord – prorektor Tom Böhling	3
Hållbarhetsöversikt för år 2021	4
Med vetenskapens kraft – för världens bästa	6
Mångvetenskaplig forskning om hållbarhetsfrågor	10
Vi utbildar dem som kommer att förändra världen	30
Vi bygger en hållbar framtid tillsammans med andra	39
Hållbar och jämlik universitetsvardag	61
Vi främjar kulturell hållbarhet	76

FÖRORD

PROREKTOR TOM BÖHLING

Helsingfors universitet är en gemenskap med 40 000 medlemmar vars kunskande, expertis och mångfald skapar förutsättningar för en hållbarare framtid. När jag besökte Tvärminne forskningsstation i september 2022 fick jag ta del av det enastående mångvetenskapliga forsknings- och undervisningsarbetet man bedriver där. Forskningsstationen har varit verksam i 120 år och är en sann föregångare inom hållbarhet. Verksamheten i Tvärminne är bara ett exempel på Helsingfors universitets arbete för hållbarhet och ansvar, som pågått på olika campus och enheter redan länge.

I universitetets strategi 2021–2030 konstateras att hållbarhet och ansvar styr all vår verksamhet och att vår forskning och undervisning främjar hållbart välbefinnande i samverkan med det omgivande samhället. Därmed kommer vi att satsa alltmer på hållbarhetsarbete under den här strategiperioden. Ett år av den nya perioden har gått, och därför finns det skäl att öppet utvärdera hur vi har lyckats.

Det är viktigt att hela vår gemenskap ska kunna följa upp hur arbetet för hållbarhet och ansvar fortskrider. För att det här ska vara möjligt kommer vi i fortsättningen att publicera en årlig rapport om saken. Rapporten ska ge oss en helhetsbild av hållbarhetsarbetet och samti-

digt ge oss möjlighet att reflektera över hur vi både som individer och gemenskap kan agera för vårt gemensamma mål. Vi vill ju vara en föregångare inom hållbarhet och ansvar.

När jag läste rapporten kunde jag stolt konstatera att vi arbetar brett för hållbarhet och ansvar, och därför vill jag tacka hela gemenskapen för en betydande insats. Målen för Helsingfors universitet är ambitiösa och vi kan endast nå dem genom samarbete.

HÅLLBARHETS- ÖVERSIKT FÖR ÅR 2021

Den här rapporten är en överblick över vårt arbete för hållbarhet och ansvar under 2021. Den behandlar en samling åtgärder som vidtagits inom forskning, undervisning och samhällssamverkan, samt i vår egen verksamhet i vardagen.

Utöver de åtgärder och mål som nämns i denna rapport har även andra hållbarhets- och ansvarsfrämjande åtgärder vidtagits på olika håll i universitetet. Till exempel har våra studenter aktivt arrangerat evenemang med anknytning till ämnet samt främjat hållbarhet och ansvar bland annat inom ämnesföreningsverksamheten. Studentkåren vid Helsingfors universitet deltog i studentkårsförbundets projekt Hållbarhet stöder oss, stöd hållbarhet genom att arrangera flera evenemang under Temaveckan för hållbar utveckling, som ägde rum hösten 2021. Vi söker efter ännu effektivare sätt att främja hållbarhet och ansvar tillsammans med våra studenter.

Den första hållbarhetsöversikten Hållbarhet och ansvar vid Helsingfors universitet 2017–2020 publicerades våren 2022. Rapporten ger en bred över-

sikt över bland annat vår organisations struktur och verksamhetskultur. Den föregående rapporten finns på vår **[webbsida för hållbarhet och ansvar](#)**.

Under året beredde och sammanställde vi universitetets första program för hållbarhet och ansvar, som presenterar målen och initiativen för hållbarhet och ansvar 2022–2024. Programmet publicerades vid ett evenemang i Tankehörnan våren 2022. I och med att programmet gäller åren 2022–2024 beskriver den här rapporten för 2021 inte hur de åtgärder som föreslås i programmet har framskridit. Vi kommer att rapportera om hur programmets åtgärder har framskridit från och med 2022.

Rapporten är indelad i fem avsnitt. Först går vi igenom de strukturer och den verksamhetskultur som stöder universitetets arbete för hållbarhet och ansvar. Därefter lyfter vi fram höjdpunkter inom våra grundläggande uppgifter samt inom forskningen, undervisningen och samhällssamverkan under 2021. Avslutningsvis berättar vi hur vi har främjat hållbarhet och ansvar i vår dagliga verksamhet.

NYCKELTAL 2021

30 817

examensstuderande

31 439

studerande vid
Öppna universitet

8 241

medarbetare,
varav **4 801** inom
undervisning och
forskning

3 179

forskningsprojekt

111

uppfinnings-
anmälningar

25

patentansökningar

25

högskolor med i
nätverket Climate
University som leds av
Helsingfors universitet

270

studenter från 89 olika
studieprogram med i
det andra pilotförsöket
för Hållbarhetskursen

0 €

avgift för kurser vid
Öppna universitetet
för arbetslösa, permit-
terade och studerande
vid gymnasierna i
Helsingfors

240 000

besökare vid Naturhistoriska
museets besöksmål

3 400

såg programserien
Luontokadon ratkaisijat
i Tankehörnan

1 000

Deltog i Sustainability
Science Days-konferensen

Vårt klimatavtryck var

31 937 tCO₂e

inklusive klimatutsläppen från
universitetsbyggnadernas
energianvändning och från
flyg- och tågresor

Energieffektiviteten
förbättrades med

2 002 kWh:n

Försäljningen via
Kiertonet omfattade

520

möbler eller
möblemang

Välgörenhetsdonatio-
nerna var över

10 ton

Lösöre lämnades in
för renovering och
vidareleverans

Tillryggalagd sträcka under
universitetets friluftsdag

1 961 km

MED VETENSKAPENS KRAFT – FÖR VÄRLDENS BÄSTA

Vi arbetar för en bättre framtid genom forskning, undervisning, samhällssamverkan och daglig verksamhet. I vår nya strategi har vi slagit fast att vi ska visa vägen till en hållbarare och ansvarsfullare värld. År 2021 var den nya strategiperiodens första år.

Vår strategi för 2021–2030 betonar nytänk, studenternas ställning samt kreativa forskningsmiljöer. Vi löser globala problem tillsammans med nuvarande och nya partner. Strategin utarbetades i samarbete med hela universitetsgemenskapen och med intressegrupper såsom alumner och beslutsfattare. Grunden för strategin utgår från våra gemensamma värderingar sanning, bildning, frihet och gemenskap, som styr vår dagliga verksamhet och samverkan. Utöver strategin och värderingarna bildar **våra etiska anvisningar** och deras principer grunden för vår verksamhet och vårt beslutsfattande.

Följande fyra strategiska val ska hjälpa oss att nå vår vision:

- 1. Vetenskap och lärande tillhör alla.**
- 2. Öppenhet stärker vetenskapen och samarbetet.**
- 3. Vårt universitet är det bästa stället att studera och arbeta.**
- 4. Vårt universitet är en föregångare inom hållbarhet och ansvar.**

VI UTARBETADE VÅRT FÖRSTA PROGRAM FÖR HÅLLBARHET OCH ANSVAR

Vårt mål för 2030 är att integrera FN:s mål för hållbar utveckling i vår verksamhetskultur, att avsevärt förbättra vår ekologiska hållbarhet och att uppnå koldioxidneutralitet. För att uppnå dessa ambitiösa, strategiska mål och för att stärka vårt arbete för hållbarhet och ansvar publicerade vi våren 2022 det första programmet för hållbarhet och ansvar i Helsingfors universitets historia. Programmet sammanställdes genom att engagera hela universitetsgemenskapen i processens olika skeden. I programmet ingår att vi bland annat grundar ett nätverk för hållbarhet och ansvar, som ger gemenskapen möjlighet att främja FN:s mål för hållbar utveckling i praktiken.

Kommittén för hållbarhet och ansvar fungerade som styrgrupp när programmet utarbetades. Kommittén utvecklar universitetets arbete för hållbarhet och ansvar och består av experter, representanter för fakulteterna, sektorerna och studenterna. Prorektorn med ansvar för hållbarhets- och ansvarsfrågor är ordförande för kommittén.

JÄMSTÄLLDHETS- OCH LIKABEHANDLINGSARBETET SÄTTER FOKUS PÅ INKLUSION OCH FRÄMJANDE AV EN VÄLMÅENDE STUDIE- OCH ARBETSKULTUR

En gemensamt utarbetad jämställdhets- och likabehandlingsplan för 2021–2025 publicerades. Planens tonvikt ligger på att främja inklusion, en välmående studie- och arbetskultur, jämlikt ledarskap samt samhälleligt likabehandlingsarbete. Universitetets verksamhet för jämställdhet och likabehandling hade främjande av antirasism som årets tema. Under året deltog vi aktivt i jämställdhets- och likabehandlingsverksamheten som arrangerades av Förbundet för europeiska forskningsuniversitet (LERU) och alliansen Una Europa. Vårt jämställdhetsarbete koordineras av en utsedd jämställdhetsansvarig och enheterna har kontaktpersoner för jämställdhets- och tillgänglighetsfrågor. Universitetet har också en jämställdhets- och likabehandlingskommitté som leds av prorektorn.

Etiska expertrådet: Universitetets etiska expertråd tillsattes av rektorn våren 2021. Rådet engagerar universitetets personal och studenter i utvecklingen mot ett ansvarsfullare arbete och stöder universitetsledningen i beslut som kräver etisk bedömning. Även universitetets gemensamma **etiska anvisningar** publicerades.

Stipendieforskarnas ställning förbättrades: Syftet med stipendieforskaravtalet är att involvera stipendieforskarna tätare i universitetsgemenskapen. De som ingått avtalet betalar ingen ersättning för arbetsrum till universitetet i fortsättningen och får bland annat användarrättigheter till digitala arbetsgrupper, och visas också i expertsökningen på universitetets webbplats.

Pedagogiska fakulteten har en egen arbetsgrupp för hållbar utveckling som planerar och utvecklar fakultetens verksamhet och undervisning med betoning på hållbar utveckling.

”HÅLLBAR UTVECKLING HAR ALLTID FÖLJT MIG” – JARI NIEMELÄS DONATION FORTSÄTTER HANS VIKTIGA ARBETE FÖR EN HÅLLBAR FRAMTIDA

Den nya fonden Hållbarhetsfonden bildades under året och den första donationen gjordes av universitetets förra rektor Jari Niemelä. Fonden ska stödja hållbarhetsforskning, undervisning och samhällssamverkan vid Helsingfors universitet för att därigenom främja hållbart välbefinnande i samhället.

Läs mer om Hållbarhetsfonden på Helsingfors universitets webbplats (på finska).

MÅNGVETENSKAPLIG FORSKNING OM HÅLLBARHETS- FRÅGOR

Vi främjar sådan forskning och undervisning som hjälper oss att bättre förstå lokala och globala utmaningar och finna lösningar på dem. I enlighet med programmet för hållbarhet och ansvar kommer vi att stödja fakultetsövergripande projekt inom mångvetenskaplig, tvärvetenskaplig och lösningsorienterad hållbarhetsforskning.

ETT MÅNGVETENSKAPLIGT UNIVERSITET SKAPAR MÖJLIGHETER FÖR TVÄRVETENSKAPLIGT SAMARBETE

UNDER STRATEGIPERIODEN 2021–2030 INSPIRERAS FORSKNINGEN
OCH UNDERVISNINGEN AV FÖLJANDE TEMAN:

Ett meningsfullt liv, en
välmående människa
och en sund miljö

En mänsklig och
rättvis värld

En hållbar och
livsduglig framtid
för jorden

Ett universum av
idéer och potential

FORSKNINGSNYTT

I Studera Starkt-projektet ingår en gymnasiekurs om positiv psykologi och pedagogik som också fungerar som en interventionsstudie. Syftet med studien är att utreda om kursen påverkar gymnasiestuderandenas välbefinnande och stresshanteringsförmåga.

HUMUS-projektet, som förenar miljö- och hållbarhetsvetenskap och medicin, söker kunskap om hur hälso- och sjukvårdens grundprinciper, människosyn, verksamhetskoncept och yrkesprofiler måste förändras för att den ekologiska krisen ska kunna lösas, och vilka krav på kunskaper och färdigheter detta ställer på de grundläggande funktionerna inom hälso- och sjukvården.

Veikko Somerpuro

HELSUS FRÄMJAR HÅLLBARHETSVETENSKAPLIG FORSKNING OCH UTBILDNING

Institutet för hållbarhetsvetenskap (HELSUS) koncentrerar hållbarhetsforskningen och hållbarhetsutbildningen till ett kluster som överskrider vetenskapsområden och campusgränser, och skapar en tvärvetenskaplig miljö för forskare. Farmaceutiska fakulteten anslöt sig till HELSUS 2021 och blev därmed den åttonde medverkande fakulteten.

8

fakulteter: bio- och miljövetenskapliga, farmaceutiska, humanistiska, pedagogiska, agrikultur-forstvetenskapliga, matematisk-naturvetenskapliga, juridiska och statsvetenskapliga fakulteten.

554

medlemmar

HELSUS Sustainability Discussion Group är en månatlig mötesplats för forskare vid HELSUS och andra som arbetar inom hållbarhet, där deltagarna diskuterar hållbarhetsvetenskapliga ämnen och samarbetar till fördel för forskningsresultaten och gemenskapen.

Videoserien **HELSUS Research in Spotlight** berättar om hållbarhetsforskning på universitetets Youtube-kanal. Serien ger ordet till hållbarhetsforskare och öppnar olika perspektiv på hållbarhet.

HELSUS delade in **postdoc-finansieringen** i två ämnesområden: samhälleligt genomslag för hållbarhetsvetenskap och hållbarhetsomställningen inom högskoleutbildning. Utöver postdoc-finansieringen utdelades såddfinansiering och finansiering för samhälleligt genomslag.

Flera forskare från HELSUS har deltagit i workshoppar där man behandlat samt reflekterat över centrala begrepp för hållbarhet som ska användas i boken **Situating Sustainability**.

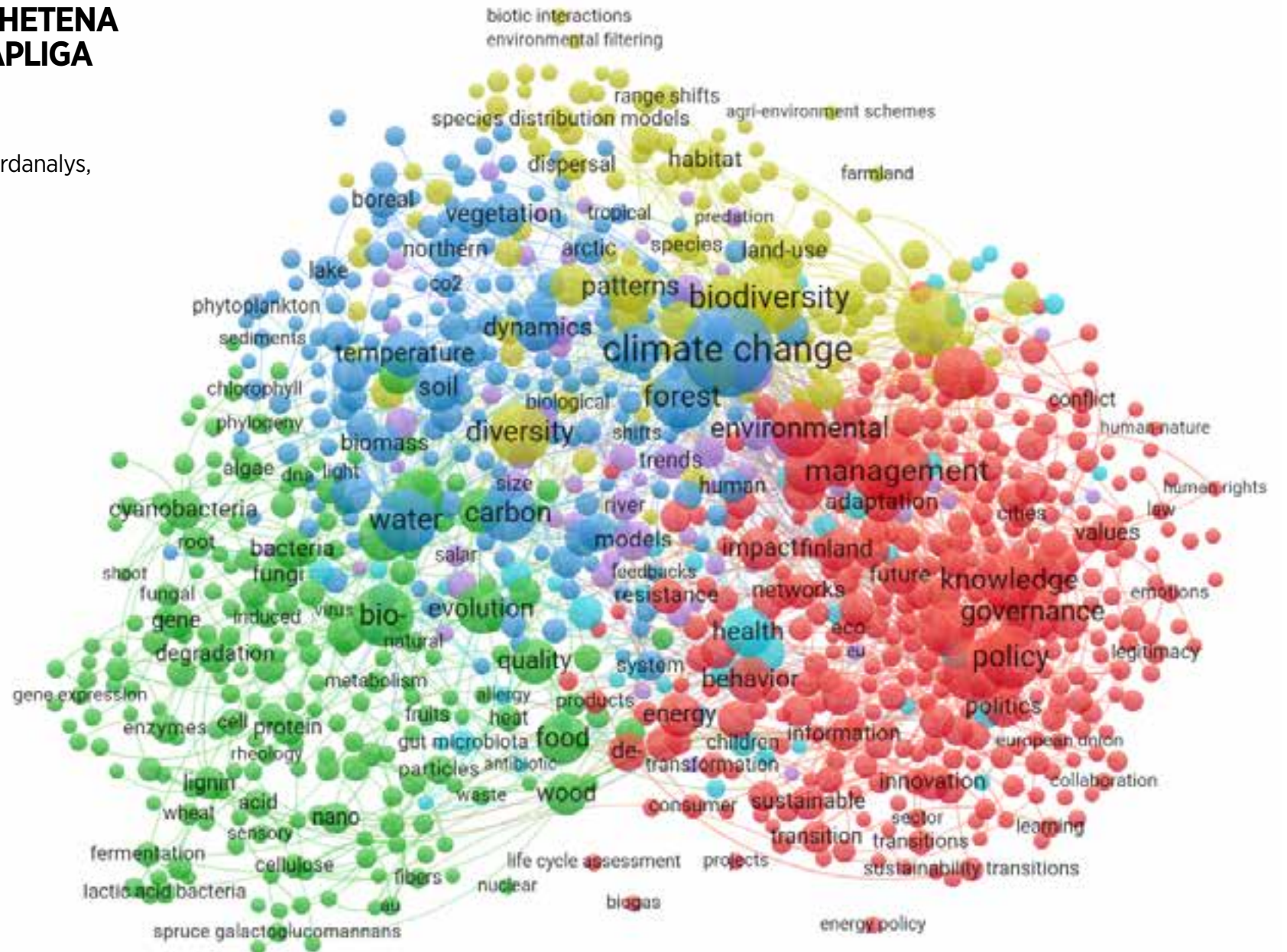

DE FORSKNINGSTEMATISKA HELHETENA VID HELSUS ÄR MÅNGVETENSKAPLIGA

Bild 1. HELSUS publikationer 2019–2021 co-wordanalys, VOSviewer, data: Scopus

Tabell 1. HELSUS publikationer 2019–2021
Källa: Tuhat 9.8.2022

Publikationstyp	2019	2020	2021
Vetenskapliga referentgranskade publikationer (A, C)	606	736	866
Publikationer med betoning på samhällspåverkan (B, D, E)	266	250	310

LÖSNINGAR PÅ HÅLLBAR URBANISERING OCH FRÅGOR OM VÄLBEFINNANDE

Stadsforskningsinstitutet Urbaria bedriver och utvecklar internationellt betydande stadsforskning och främjar det samhälleliga genomslaget för expertis och forskning inom området. Urbaria är en del av Institutet för hållbarhetsvetenskap (HELSUS). Under sin första verksamhetsperiod 2018–2021 byggde Urbaria upp ett mångvetenskapligt nätverk samt skapade flera olika modeller för samarbete och samhälleligt genomslag.

Stadscyklar och hållbar rörlighet, decentraliserade solcellssystem samt bostadsmarknadens inverkan på ojämlikheten behandlades i avhandlings-sammandrag: Stadsforskningsinstitutets webbpublikation Urbaria Summaries Series innehåller korta litteraturöversikter och avhandlings-sammandrag. Publikationerna är till nytta både i beslutsfattandet som gäller städer och inom intressentverksamheten.

Urbaria Support-bidrag beviljades för beredning och utveckling av mångvetenskapliga forskningsprojekt eller för att öka det samhälleliga genomslaget och intressentverksamheten inom stadsforskningen.

Urbaria Postdoc Forum är en mångvetenskaplig grupp för forskardoktorer inom stadsforskning. Gruppen finansieras av Helsingfors, Esbo och Vanda.

150

medlemmar

4

fakulteter: bio- och miljövetenskapliga, humanistiska, matematisk-naturvetenskapliga och statsvetenskapliga fakulteten.

HÖGKLASSIG ATMOSFÄR- OCH MILJÖFORSKNING

Den högklassiga forskningen vid Institutet för atmosfär- och jord-systemsforskning (INAR) stärker atmosfär- och miljöforskningen nationellt och internationellt samt producerar forskningsbaserad kunskap för samhällets bruk. INAR upprätthåller och utvecklar ett nätverk av forskningsinfrastrukturer som tillhandahåller långsiktiga data om atmosfären, ekosystemen och deras samspel.

■ Det vetenskapliga flaggskeppsprogrammet ACCC, som är specialiserat på atmosfär- och klimatforskning, leds från INAR.

■ Forskningsprojektet ClimComp undersöker hurdan klimatkompetens det behövs inom olika samhällssektorer samt utvecklar utbildningar för att möta dessa behov.

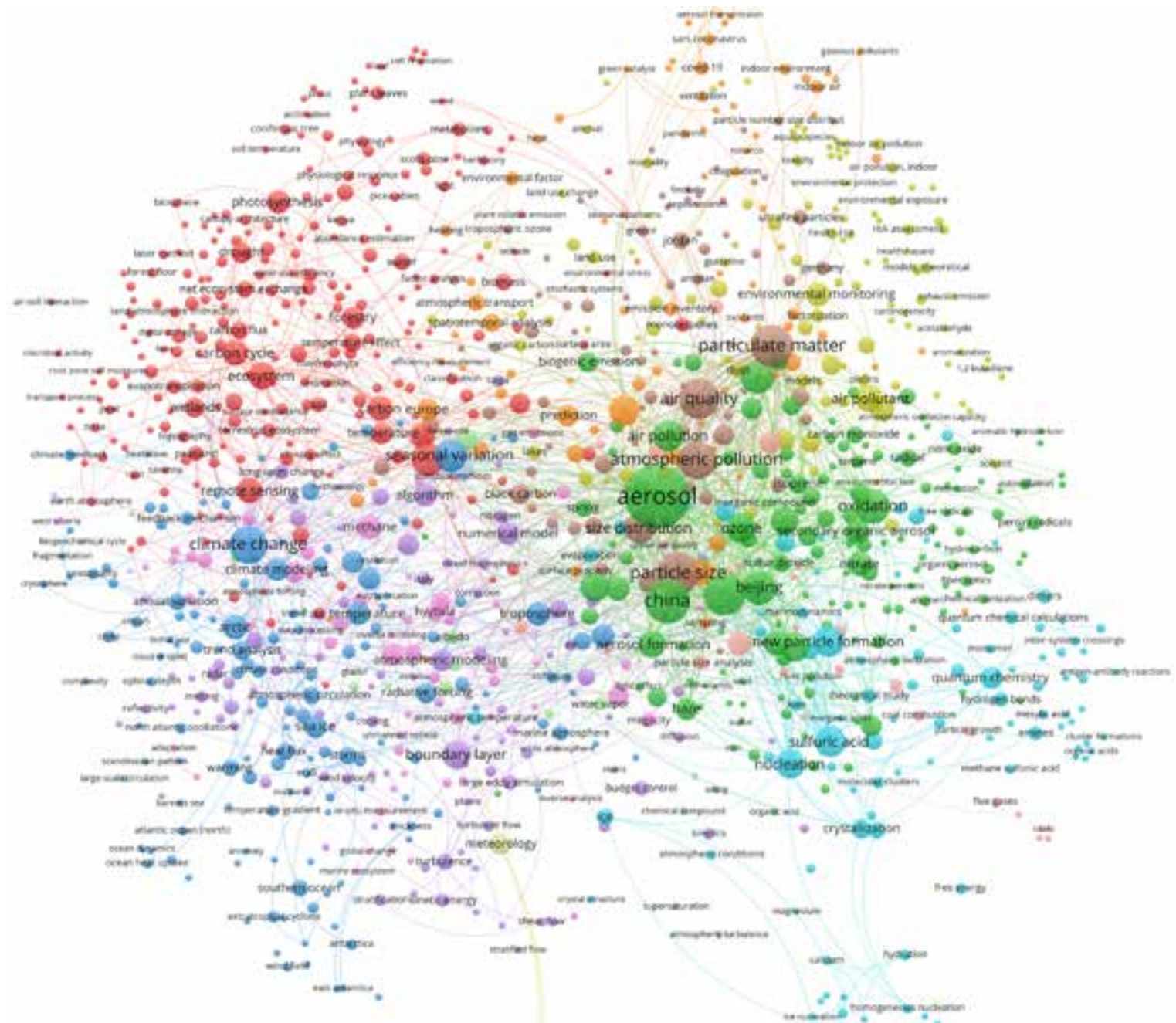
Över **250**

medlemmar i det mångvetenskapliga forskarsamhället: experter inom fysik, kemi, biologi, forstvetenskap, geovetenskap, meteorologi och samhällsvetenskap

INARS FEM CENTRALA TEMATISKA FORSKNINGSOMRÅDEN SYNS TYDLIGT I CO-WORDANALYSENS VISUALISERING

Bild 2. INAR:s publikationer 2019–2021
co-wordanalys, VOSviewer, data: Scopus

Tabell 2. INAR publikationer 2019–2021
Källa: Tuhat 8.8.2022

Publikationstyp	2019	2020	2021
Vetenskapliga referentgranskade publikationer (A, C)	235	278	329

HELSINKI INEQUALITY INITIATIVE (INEQ)

INEQ är ett mångvetenskapligt forskningssamfund där forskarnas arbete ökar kunskapen om de intersektionella ojämlikheternas orsaker och effekter.

270

medlemmar

8

fakulteter: humanistiska, pedagogiska, medicinska, matematisk-naturvetenskapliga, juridiska, teologiska och statsvetenskapliga fakulteten samt Svenska social- och kommunalhögskolan.

OJÄMLIKHETSFORSKNINGENS OMFATTNING OCH MÅNGVETENSKAPLIGHET SYNS TYDLIGT I CO-WORDANALYSENS VISUALISERING

Tabell 3. INEQ publikationer 2019–2021
Källa: Tuhat 9.8.2022

Publikationstyp	2019	2020	2021
Vetenskapliga referentgranskade publikationer (A, C)	257	312	418
Publikationer med betoning på samhällspåverkan (B, D, E)	219	181	164

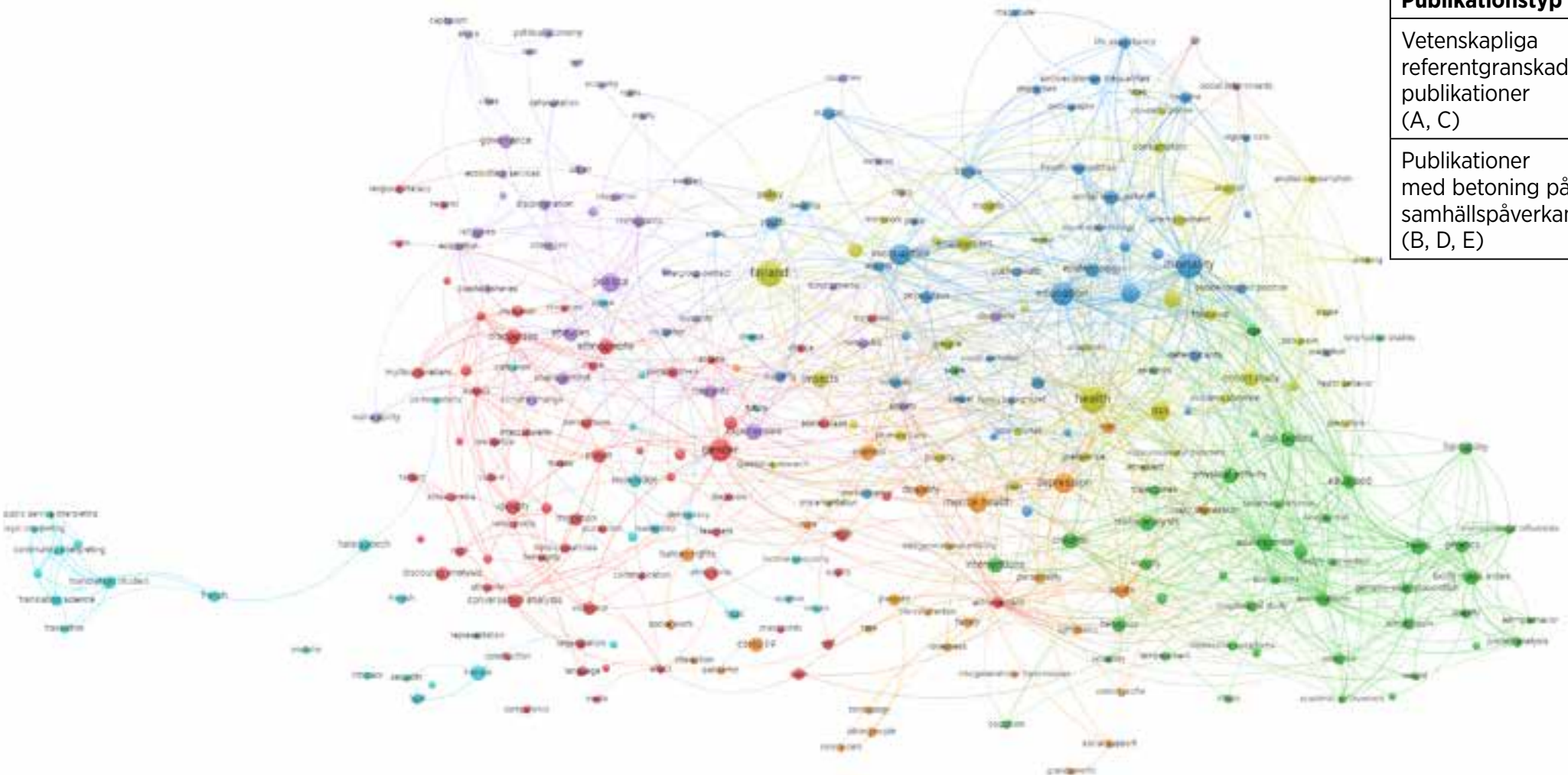

Bild 3. INEQ:s publikationer 2019–2021, co-wordanalys, VOSviewer, data: Tuhat

GEMENSAM HÄLSA – MÄNNISKAN SOM EN LIVSFORM BLAND ALLA ANDRA

Gemensam hälsa är ett tankesätt som ser människan som en livsform bland alla andra och hälsan som deras gemensamma angelägenhet. Nätverket HOH Helsinki One Health arbetar i nära samarbete med flera sektorforskningsinstitut kring gemensam hälsa. HOH fokuserar på interaktionen mellan djur- och mänskopopulationernas hälsa i en snabbt föränderlig miljö. Många av nätverkets forskningsområden har anknytning till hållbarhet, såsom hållbar animalieproduktion och välbefinnande hos djur, livsmedels- och vattensäkerhet samt annat inom miljöhälsa. Även undersökningar som nätverket gjort i Afrika behandlar teman inom hållbar utveckling.

5

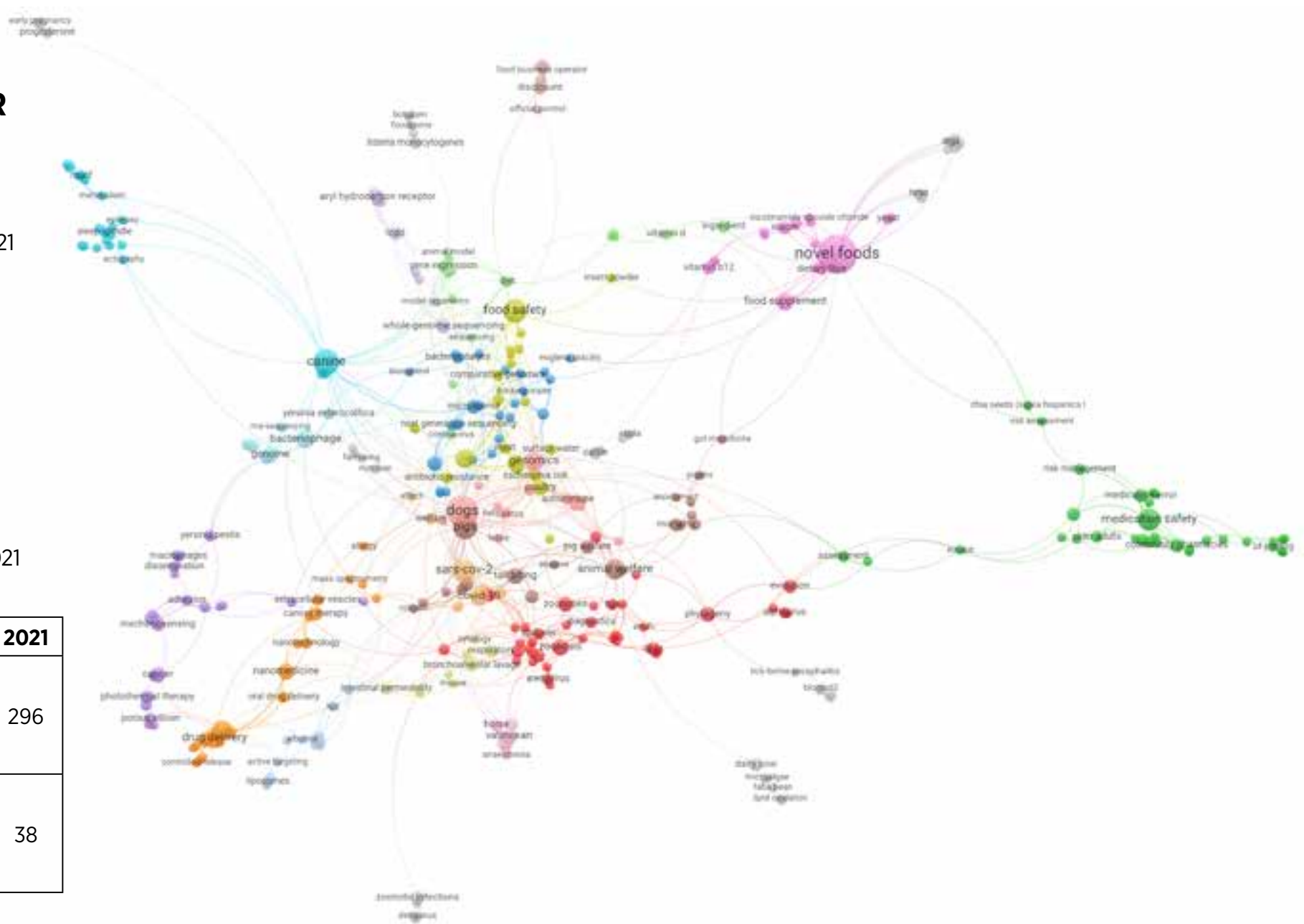
fakulteter:
veterinärmedicinska,
farmaceutiska, medicinska,
agrikultur-forstvetenskapliga
och statsvetenskapliga
fakulteten

HELSINKI ONE HEALTH BEDRIVER MÅNGVETENS- KAPLIG FORSKNING ÖVER ARTGRÄNSERNA

Bild 4. HOH:s publikationer 2019–2021
co-wordanalys, VOSviewer, data:
Scopus

Tabell 4. HOH publikationer 2019–2021
Källa: Tuhat 9.8.2022

Publikationstyp	2019	2020	2021
Vetenskapliga referentgranskade publikationer (A, C)	202	254	296
Publikationer med betoning på samhällspåverkan (B, D, E)	40	45	38

EXPERT PÅ BIOLOGISK MÅNGFALD

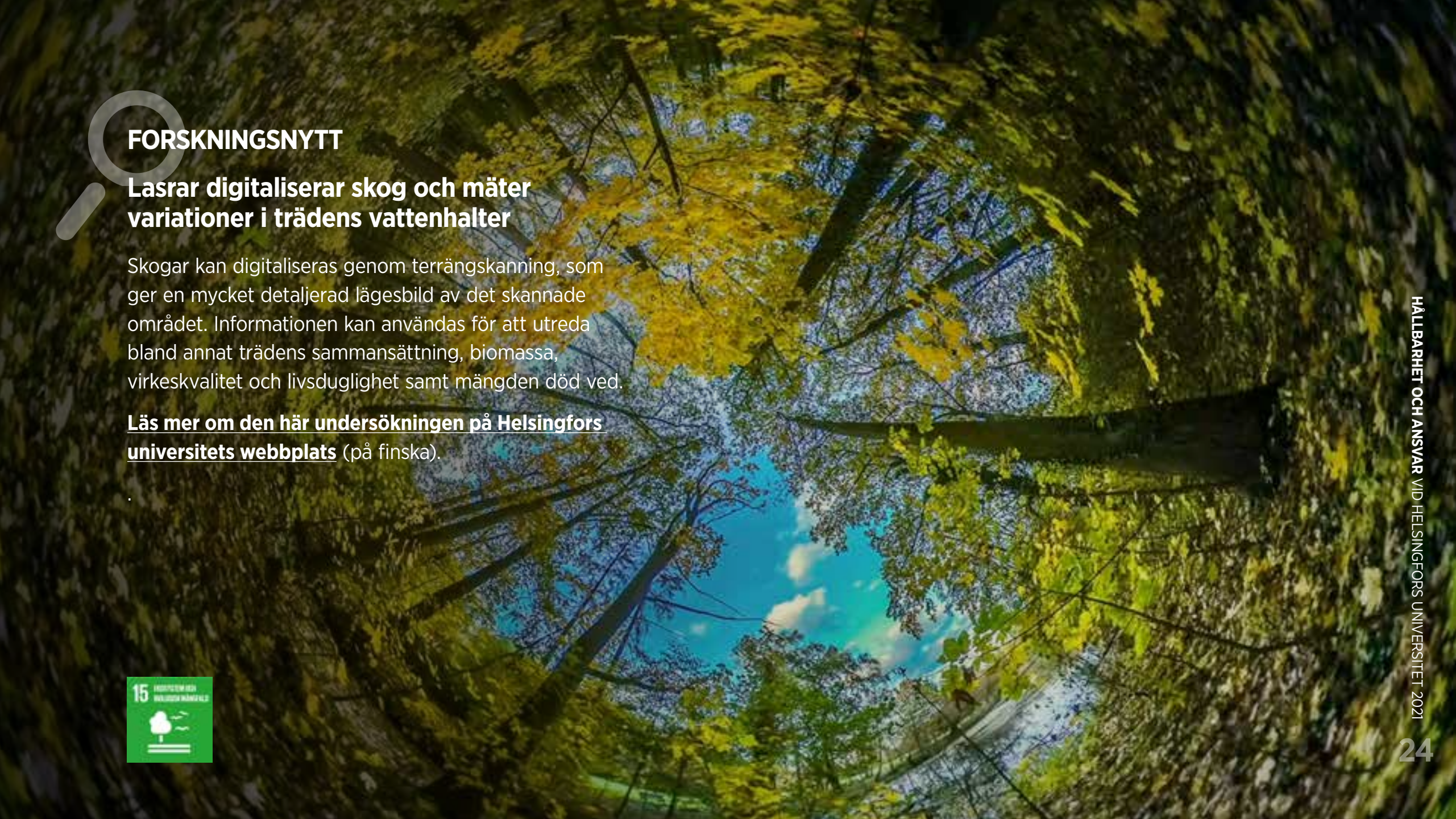
Naturhistoriska centralmuseet Luomus undersöker naturens mångfald och förändringar i miljön, samt interaktionen mellan människan och den övriga naturen.

Provdata från bin som samlats in i Finland och närliggande områden digitaliserades från Luomus samlingar: över 100 000 enskilda data ingick. Informationen skapar en grund för uppföljningen av bin och planeringen av relaterade skyddsåtgärder. Observationerna finns tillgängliga i **Finlands Artdatacenter**.

Finlands Artdatacenter upprätthålls av Luomus. Centrets uppföljningsverktyg utvecklas så att lösningarna i dem kan kopieras och återanvändas. År 2021 utvecklades verktyg för uppföljning **av humlor** samt **dagfjärilar i jordbruksmiljöer** i samarbete med Finlands miljöcentral.

Den starkt hotade mångbladiga getvämplingen kunde räddas undan Spårjokern genom ex situ-bevarande i ett exceptionellt samarbete mellan de botaniska trädgårdarna. Frön samlades i en fröbank för utrotningshotade växtarter och såddes senare för omplantering: **Utröttningshotad mångbladig getvämpling omplanterades vid Kasäkerns depå – Hållbara Helsingfors** (på finska).

FORSKNINGSNYTT

Lasrar digitaliserar skog och mäter variationer i trädens vattenhalter

Skogar kan digitaliseras genom terrängskanning, som ger en mycket detaljerad lägesbild av det skannade området. Informationen kan användas för att utreda bland annat trädens sammansättning, biomassa, virkeskvalitet och livsduglighet samt mängden död ved.

Läs mer om den här undersökningen på Helsingfors universitets webbplats (på finska).

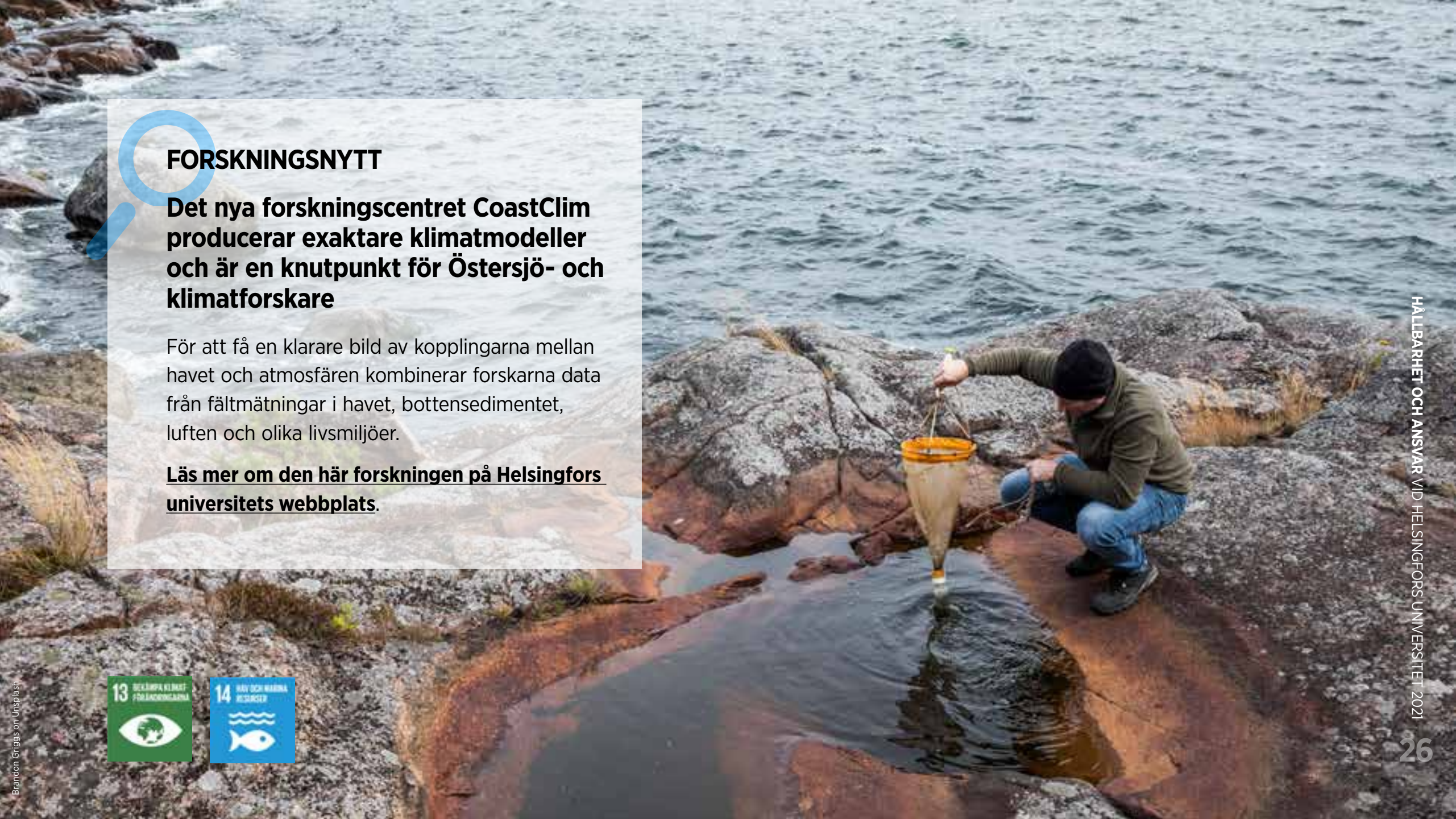

FORSKNINGSSTATIONERNA ERBJUDER FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR FÄLTFORSKNING OCH UNDERVISNING

Helsingfors universitet har åtta forskningsstationer. De samlar in mätserier under lång tid för att undersöka förändringar i miljön. Läs mer om verksamheten på våra forskningsstationer på vår webbplats och i Hållbarhetsöversikten 2017–2020.

Försöket Klimatvänlig mat som verktyg för miljöfostran: Syftet med försöket är att skapa klimatvänlig praxis för restaurangerna vid Helsingfors universitets biologiska stationer, med start vid Tvärminne zoologiska station. Klimatvänlig bespisning kommer i fortsättningen också att användas inom miljöfostran. På så sätt kan klimatmedvetenheten spridas till olika besökande grupper också med hjälp av maten, i samarbete med en miljöpedagog.

FORSKNINGSNYTT

Det nya forskningscentret CoastClim producerar exaktare klimatmodeller och är en knutpunkt för Östersjö- och klimatforskare

För att få en klarare bild av kopplingarna mellan havet och atmosfären kombinerar forskarna data från fältmätningar i havet, bottensedimentet, luften och olika livsmiljöer.

Läs mer om den här forskningen på Helsingfors universitets webbplats.

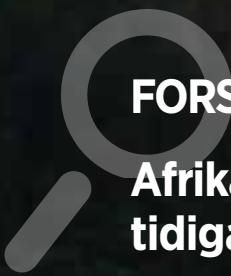
FORSKNINGSNYTT

Forskningsprojekt stöder övergången till klimatsmart boskapsskötsel i Östafrika

Hur kan utkomsten och den dagliga tillgången på mat garanteras när den traditionella nomadiska livsstilen upphör? Ett fyraårigt forskningsprojekt ska öka kunskapen om förhållandet mellan höglänta skogar och halvtorra lågländer samt om dynamiken i deras mångfunktionella jordbruksekosystem.

Läs mer om projektet på Helsingfors universitets webbplats (på finska).

FORSKNINGSNYTT

Afrikas bergsskogar har större kolreserver än man tidigare känt till, men avskogningen är snabb

Forskare upptäckte att det finns förvånansvärt mycket kol lagrat i tropiska skogar i de afrikanska bergen, men de blev förvånade av den snabba avskogningen.

Läs mer om den här undersökningen på Helsingfors universitets webbplats (på finska).

FORSKNINGSNYTT

Avancerade mätningar på åkrarna i Vik om jordbrukets klimatpåverkan

Den internationellt unika mätstationen SMEAR-Agri mäter kontinuerligt utsläppen och kolsänkorna för de tre växt-husgaserna koldioxid, metan och dikväveoxid.

Läs mer om den här undersökningen på Helsingfors universitets webbplats (på finska).

VI UTBILDAR DEM SOM KOMMER ATT FÖRÄNDRA VÄRLDEN

Vetenskap och lärande tillhör alla. Varje år erbjuder vi över 30 000 studenter kunskaper och färdigheter som behövs för att hantera globala problem. I enlighet med vår strategi ska hållbarhet vara ett genomgående tema i vårt utbildningsutbud, så att de vi utexaminerar ska kunna arbeta för en hållbarare och ansvarsfullare värld.

UTEXAMINERADE

2 430

lägre högskoleexamina

2 439

högre högskoleexamina

408

doktorsexamina

ÖPPNA UNIVERSITETET

över **31 000**

studerande utan rätt att avlägga examen.

de öppna nätbaserade kurserna (MOOC) hade över

180 000

deltagare under året

MAGISTERPROGRAM

285

studerande i Magisterprogrammet i miljöförändringar och global hållbarhet

77

studerande i Magisterprogrammet i atmosfärvetenskaper

73

studerande i Magisterprogrammet i urbana studier och planering

HÅLLBARHETSKOMPETENS I UNDERVISNINGSPLANERINGEN

I enlighet med vår strategi 2021–2030 ska hållbarhet vara ett genomgående tema i vårt utbildningsutbud. Enligt vårt program för hållbarhet och ansvar ska hållbarhetskompetens ingå i vetenskapsspecifika kunskaper och färdigheter samt i generiska expertfärdigheter. Därför har vi utarbetat **anvisningar för hållbarhetskompetens på intranätet** som stöder arbetet med att stärka hållbarhetskompetensen inom olika vetenskapsområden. Centret för universitetspedagogik (HYPE) och Institutet för hållbarhetsvetenskap HELSUS ordnade workshoppar för intresserade, där man diskuterade hur den vetenskapsspecifika hållbarhetskompetensen kan stärkas och delade god praxis i anknytning till det.

I samband med undervisningsplaneringen ska utbildningsprogrammen beskriva hurdan hållbarhetskompetens utbildningsprogrammet ger och tillhandahåller med beaktande av följande mål:

1. **Stärkt vetenskapsspecifik hållbarhetskompetens:** Utbildningsprogrammen identifierar och beskriver sådan avgörande hållbarhetskompetens som stöder expertfärdigheter inom vetenskapsområdet.
2. **Utveckling till hållbarhetsexpert:** Utbildningsprogrammen säkerställer att varje student kan bli hållbarhetsexpert inom sitt vetenskapsområde.
3. **Stärkt hållbarhetskompetens inom generiska expertfärdigheter:** Utbildningsprogrammen beskriver hur examen stöder utvecklandet av sådana generiska expertfärdigheter som innefattar hållbarhetskompetens.

HÅLLBARHETSKOMPETENS FÖR ALLA STUDENTER VID UNIVERSITETET – OAVSETT OMRÅDE

Hållbarhetskursen behandlar hållbarhetsfrågornas komplexa och mångvetenskapliga natur, samt deras etiska och filosofiska sidor. Kursen hjälper deltagarna att reflektera över sin roll som kommande experter och medborgare när det gäller att hitta lösningar på hållbarhetsfrågor. Utöver det erbjuder kurserna verktyg för egen aktivitet.

Kursen behandlar följande huvudteman: **tryggande av globala naturliga system, välbefinnande och möjligheter till förändring, hållbar och rättvis ekonomi, hållbara och hälsosamma livsmedelssystem, klimatförändringen, rättvis energiomställning samt utveckling i stadsregioner.**

Kursen genomfördes som ett pilotförsök under året, både på våren och hösten. 270 studenter från 89 olika examensprogram deltog i försöket på hösten.

Alla intresserade kan ta del av hållbarhetskursens material i en läsversion på **Helsingfors universitets MOOC-plattform**.

Läs mer om att utveckla hållbarhetskompetens **i bloggen Kestävyyssasiantuntijoita kouluttamassa** (på finska).

90 %

var nöjda med kursen och skulle rekommendera den till andra.

”Kursen kombinerade olika lösningssinriktade perspektiv på ett mycket inspirerande, motiverande, uppmuntrande och konstruktivt sätt, särskilt när det gällde filosofi och etik!”

”Det här var utan tvekan en av de intressantaste kurserna under mina universitetsstudier! Tack för en bra och viktig kurs, fint att den äntligen erbjuds av Helsingfors universitet!”

CLIMATE UNIVERSITY UTVECKLAR KLIMAT- OCH HÅLLBARHETSUTBILDNINGAR FÖR HÖGSKOLOR OCH GYMNASIER

Climate University erbjuder avgiftsfria webbkurser för alla som vill medverka i hållbarhetsomställningen. Climate University är ett nätverk av universitet och yrkeshögskolor som leds av Helsingfors universitets Institutet för atmosfär- och jord-systemsforskning (INAR), och som utvecklats i ett samarbete mellan finländska högskolor. Målet är att utveckla klimat- och hållbarhetsundervisningen vid högskolor och gymnasier i Finland genom att erbjuda öppna webbkurser för alla som vill lära sig hur man kan förändra världen. Nätverket utvidgades 2021 och omfattar numera 25 finländska högskolor.

Sammanlagt 80 studenter från olika fakulteter gick INEQs kurs Introduction to Inequality Studies (5 sp) år 2021.

The Life Science Expertome arrangerade en mångvetenskaplig hackathon om planetarisk hälsa för studenterna. Det vinnande laget fick presentera sina idéer på sidoevenemanget Y Science på SLUSH.

Expertgruppen SusEdu vid pedagogiska fakulteten undersöker hållbarhetsundervisningen ur ett mångvetenskapligt perspektiv. Även projektet Sustainable World Heritage Learning through a Phenomenon-based Approach (SveaSus) har till syfte till att stärka kunskapen hos lärar-studerande, lärare och lärarutbildare om frågor inom hållbar utveckling och att inspirera till samverkan för en hållbarare framtid.

Föreläsarna och workshopledarna på kursen Konst, vetenskap, ekologi är internationellt ansedda konstnärer. Kursen inleddes i början av året och den arrangeras av HELSUS och Konstuniversitetets bildkonstakademi. Föreläsningarna är gratis och öppna för alla intresserade.

Vi har utvecklat utbildningsutbudet inom hållbarhet i samband med samarbetet kring universitetsalliansen Una Europa. En mindre mikrokompetenshelhet inom hållbarhet, som koordineras av Helsingfors universitet, publiceras 2022. Mikroexamen på magisternivå består av fem öppna MOOC-kurser och kommer först att erbjudas studenter vid de universitet som medverkar i Una Europa. Målet är att alla europeiska studenter ska kunna avlägga denna examen. Vi medverkar dessutom i förarbetet för det gemensamma kandidatprogrammet i hållbarhet.

TÄCKANDE KURSUTBUD FÖR HÅLLBARHETSTEMAN VID HY+

Att förstå miljön – En introduktion till aktuella miljö-

frågor: Kursen är en introduktionskurs som ger perspektiv och kunskap kring mångvetenskapliga miljöfrågor. Kursens innehåll utvecklades i samarbete med högskoleaktörer inom miljö och hållbarhet i Lahtisregionen i samband med Lahtis miljöhuvudstadsår. Webbkursen är öppen och avgiftsfri för alla.

Webbinariet Hyvinvointia luonnosta ('Naturens välbefinnande') behandlade naturens inverkan på välbefinnandet främst ur barns och ungas synvinkel, både utifrån forskningsbaserad kunskap och praktiska exempel i Lahtisregionen. Den avgiftsfria tillställningen genomfördes i samband med projektet Lahtis – Europas miljöhuvudstad 2021.

Hållbarhet som en organisatorisk resurs: En mångvetenskaplig utbildningshelhet som behandlar hållbarhet och ansvar. Den erbjuder den senaste forskningsbaserade kunskapen samt konkreta verktyg som kan användas för att tillämpa principerna för hållbar utveckling i den egna organisationen, samt för ledarskap och ledning av strategiarbete inom hållbar utveckling. Utbildningshelheten kopplar det mänskliga perspektivet till hållbarhetstänket på ett nytt och innovativt sätt.

Studierna vid Öppna universitetet var **avgiftsfria för arbetslösa** och permitterade till slutet av 2021. Kurserna var avgiftsfria också för studerande vid Helsingfors stads gymnasier.

VETENSKAPSFOSTRAN INTRODUCERAR BARN OCH UNGA TILL VETENSKAPEN

Vetenskapsfostran är en viktig del av forskningsstationernas verksamhet. Till exempel ska **projektet för vetenskapsfostran på Tvärminne zoologiska station** sprida forskningsbaserad kunskap ur ett positivt perspektiv och engagera en bredare publik i arbetet för Östersjön.

Urbarias samarbete med Eira vuxengymnasium hade som mål att integrera mångvetenskaplig stadsforskning i gymnasiets läroplan samt att stärka broarna mellan högskolan och studenter med främmande språklig bakgrund. Samarbetet fick mycket beröm och det infördes i Geopistes verksamhet vid matematisk-naturvetenskapliga fakulteten.

Projektet HELSUS Youth skapar interaktion mellan skolelever och forskare från HELSUS. Syftet är att på olika språk göra hållbarhetsforskningen mer tillgänglig och attraktiv för skolelever och andra unga.

Vetenskapsfostran vid Helsingfors universitet arrangerade som en del av nätverket LUMA-Center Finland det årligen återkommande internationella **Teachers' Climate Change Forum** tillsammans med INAR. Konferensen riktade sig till lärare i alla årskurser och hade som mål att utveckla yrkeskompetensen. Teachers' Climate Change Forum behandlar klimatvetenskap och klimatfostran samt sambandet mellan dem.

DEN NYA BARNBOKEN KADONNEEN MADON JÄLJILLÄ ÅSKÅDLIGGÖR NATURENS MÅNGFALD

Insekterna Riikkinen och Oukka är åter ute på äventyr i den nya barnboken Kadonneen madon jäljillä (ung. Jakten på den försvunna masken) av Jukka Laajarinne och Mari Luoma. Boken är den andra i en serie som bygger på en idé av författarna och Vetenskapsfostran och som ska åskådliggöra naturens mångfald för barn.

Läs mer om boken (på finska)
på Helsingfors universitets
webbplats.

VI BYGGER EN HÅLLBAR FRAMTID TILLSAMMAS MED ANDRA

Samarbetets betydelse ökar vid akuta och omfattande, globala utmaningar. Som universitet har vi möjlighet att påverka på lokal, regional och internationell nivå, när vi samarbetar med andra aktörer i samhället. Vi är aktiva i arbetsgrupperna för hållbarhet och ansvar som lyder under Finlands universitetsrektors råd (UNIFI) och nätverket för forskningsadministration (Finn-ARMA).

VETENSKAP OCH KONST KRING HÅLLBARHET

Forskningsprojektet BioColour medverkade i utställningen **Vihreää väriä** på Finlands hantverksmuseum, där man bland annat granskade färgningen av textilier ur hållbarhetsperspektiv. Projektet deltog också i utställningen Other Kinds of Fashion under Helsinki Design Week, som tog fram visioner för hållbart mode.

Den veckolånga konstutställningen **Evergreen Inner Jungle** genomfördes i samarbete med Luomus och Porin kulttuurisäätiö. Utställningen undersökte traditionen med botaniska trädgårdar, där avlägsna och exotiska växter förs in i den byggda miljön och till museiliknande omständigheter.

Kolträdet är ett öppet och interaktivt onlineverktyg som gör det möjligt för vem som helst att undersöka kolbindningen i en tallskog under olika årstider och väderförhållanden. På webbplatsen finns det också mångsidig information om kolbindning i skogar. Verktöget kolträdet grundar sig på data från mätstationen SMEAR II och visar i realtid koldioxidens rörelser i ett genomsnittligt sydfinländskt träd. Kolträdet ingår i paraplyprojektet Ilmastopyörre, som har sin bakgrund i Institutet för atmosfär- och jordsystemsforskning (INAR). Ilmastopyörre har som mål att öka den allmänna kännedomen om samspelet mellan skogar och klimat, att ge en heltäckande och överskådlig bild av framstående klimat- och ekosystemforskning, samt att bryta barriärerna mellan vetenskap, konst och utbildning.

UNIVERSITET SOM FORUM FÖR HÅLLBARHETS-DEBATTEN

Det vetenskapliga flaggskeppsprogrammet **ACCC**, som leds av INAR, fokuserar på atmosfär- och klimatforskning. Programmet arrangerade ett flerdagarsevenemang med temat Co-designing science-based solutions for safe climate and clean air i december. Evenemanget hade sammanlagt 1412 deltagare från 37 länder. I programmet ingick bland annat en lansering av ACCC innovationsforum, modererade diskussioner med olika intressenter och en medborgaraktiverande paneldiskussion i samband med tillställningen Earth Forum. Även ett seminarium arrangerades av AASCO-projektet, som arbetar för hållbar utveckling i den arktiska regionen. I seminariet deltog bland andra president Tarja Halonen, prins Albert II av Monaco och Meteorologiska världsorganisationens generalsekreterare Petteri Taalas.

Sustainability Science Days hade Destruction and Creativity? som tema. Konferensen var virtuell och nådde det här året rekordartade 1000 deltagare världen över. Sustainability Science Days, som är Finlands största konferens inom hållbarhetsvetenskap, arrangeras årligen av HELSUS och Aalto-universitetet.

Konferensen People and Planet tog steget från teorier till lösningar som kan skydda och förbättra mänsklighetens och planetens hälsa.

Leg4Life-projektets öppna föreläsningsserie Papuja pallon parhaaksi, tog upp baljväxternas roll som en lösning på olika slags miljömässiga och samhällseliga utmaningar. Höstens föreläsningsserie behandlade matkultur och konsumenter, kvaliteten på djur- och växtproteiner samt politik och ekonomi som rör bönor.

Forskningsprogrammet EXALT The Global Extractivisms and Alternatives Initiative studerar global extraktivism och dess alternativ med utgångspunkt i politisk ekologi och politisk ekonomi samt med dem förknippade socioekologiska kriser, såsom klimatförändringen. **EXALT populariserar forskningen och informerar om den**, bland annat via en **podcast**.

Chris Flexen on Unsplash

Alla följande forskningsseminarier vid HELSUS fortsatte som virtuella under hela året: Global South Encounters, Viikki Sustainability Research Seminar, Brown Bag Lunches och Sustainability Discussion Group, av vilka den sistnämnda nådde **över 650 deltagare**. Läs mer om seminariernas teman i HELSUS verksamhetsrapport (på finska) på [HELSUS webbplats](#).

Forskare från HELSUS deltog i **sidoevenemangen till klimatmötet i Glasgow både i Glasgow och i Helsingfors**. Diskussionsämnena handlade bland annat om biologisk mångfald och matproduktion, klimatåtgärder i städer samt boskapsskötselns roll i hållbara livsmedelssystem.

Forskningsgruppen Sustainable Urban Systems är arrangör för **seminarieserien Ecosystems and Environment (EcoEnv)**, som behandlar aktuell miljövetenskaplig forskning över vetenskapsgränserna samt framtida samarbetsmöjligheter.

Nätverket Helsinki One Health är arrangör för ett månatligen återkommande forskningsseminarium. Under året behandlade seminarierna flera teman kring till hållbarhet, såsom arktiska områden, populationer av vilda djur, djurtransporter och övervakning av välbefinnande hos djur.

INEQs **International Keynote talk-evenemang arrangerades** under hela året. Anförandena ägnade särskild uppmärksamhet åt nya forskningsparadigmer och diskussionen kring dem: kritik mot kapitalismen, synpunkter på avkoloniseringen samt tanken om att man i stället för att uppmärksamma de fattigaste bör synliggöra förmögenhetsökningen bland de allra rikaste.

11 artiklar publicerades på **bloggen Voices for Sustainability** under året.

Emilia Kurila

Luomus utvecklade webbinnehåll under våren och erbjöd de första guidningarna på distans i Naturhistoriska museet. Därtill utvecklade och lanserade Luomus den första **virtuella rundvandringen** i museets utställningssalar.

Luomus medverkar i **kulturkompisverksamheten i Helsingfors**. Kulturkompisarna är frivilliga som utbildats av Helsingfors stad. Verksamheten är avsedd att hjälpa alla som har en hög tröskel för att besöka kulturobjekt: sådana som inte vill eller kan besöka sådana på egen hand.

240 000

personer besökte Naturvetenskapliga museets besöksmål

HÅLLBARHETSFRÅGOR FICK SYNLIGHET I UNIVERSITETS KOMMUNIKATION

Universitetets kommunikation strävar efter att ta upp frågor som rör hållbarhet. Det mest uppmärksammade ämnet i slutet av året gällde biologisk mångfald. Ett stort antal forskningsbaserade nyheter publicerades om temat. Samarbetet fortsatte med Helsingin Sanomats korrespondent som skriver om biologisk mångfald. Biologisk mångfald var också temat för Donera idag-dagen som ägde rum i november.

Tankehörnans programserie **Luontokadon ratkaisijat** ('Lösare av förlusten av biologisk mångfald') sökte lösningar på hur vi kan bevara den biologiska mångfalden i framtiden. De främsta experterna inom biologisk mångfald diskuterade varför det är livsviktigt för människan att förhindra minskningen av biologisk mångfald och hur vårt tänkande måste förändras för att vi ska klara oss i framtiden. Programserien nådde över 3400 åskådare.

Tankehörnans pocketserie **Tiedekulmapokkari** erbjuder aktuell forskningsbaserad kunskap på ett lättillgängligt sätt. I pocketboken Kuinka maailma pelastetaan? (ung. Hur kan vi rädda världen?) reflekterar våra främsta forskare över miljökriserna i världen och vad vi kan göra åt dem.

I universitetets podcast **Utelias mieli** (ung. Det nyfikna sinnet) intervjuas universitetets forskare om de intressantaste och mest inspirerande frågorna inom sina respektive områden (på finska).

SAMARBETE MED STÄDERNA I HUVUDSTADSREGIONEN

Urbaria arrangerade **mångvetenskaplig sparring** i samarbete med Stadsakademin i samband med strategiberedningen för den nya fullmäktigeperioden 2021–2025 i Helsingfors, Esbo och Vanda. Med vetenskaplig sparring avses sådant interaktivt vetenskapligt stöd mellan forskare och beslutsfattare som hjälper förvaltningen att bedriva en kunskapsbaserad politik. Sparringarna utgick från sådana teman som städerna valt, med fokus på hållbarhet samt barns och ungas välbefinnande.

Under året genomförde Urbaria ett samarbetsprojekt i tre delar i samarbete med miljöministeriets program Hållbar stad och med Helsingfors centrumbibliotek Ode. Stadstemat behandlades ur forskningssynvinkel genom expertdiskussioner med skönlitterära inslag under projektets kvällsmöten.

Vi deltog åter i **Östersjöutmaningen** och förnyade vårt åtagande. Universitetets och stadens samarbete för Östersjön möjliggör såväl långsiktig gemensam utveckling, som nya försök och initiativ.

Vi anslöt oss till Helsingfors stads kluster för cirkulär ekonomi. Klustret för cirkulär ekonomi ska främja innovations- och affärsverksamhet enligt principerna för cirkulär ekonomi. I inledningsfasen koncentrerar klustret sig främst på att främja cirkulär ekonomi inom byggande. Vi inledde ett samarbete med staden kring pilotförsöket för rivning av Kytösuontie och utredde hur universitetets forskning skulle kunna utnyttjas i klustrets verksamhet.

FORSKNINGSBASERAD KUNSKAP SOM STÖD I BESLUTFATTANDET

Det första HELSUS Science-Policy Forumet arrangerades i samarbete med miljöministeriet. Forumet besöktes av cirka 250 deltagare från olika ministerier, städer, universitet och forskningsinstitut. Deltagarna diskuterade aktuella hållbarhetsutmaningar, pågående politiska processer samt gränssnitt och samarbete mellan vetenskap och politik. Temat för forumet var naturbaserade lösningar som stöd i minskningen av klimatförändringens effekter och i främjandet av biologisk mångfald.

HELSUS publicerade en policyrekommendation om främjande av övergripande hållbarhet i det arktiska områdets strategiarbete. Syftet med rekommendationen är att med hjälp av exempel som gäller Finland visa hur hållbarhetens olika dimensioner bör beaktas på ett övergripande sätt när strategier utarbetas för området. Rekommendationen publicerades på svenska, finska, engelska, enaresamiska, skoltsamiska och nordsamiska.

Forskare vid Helsingfors universitet deltar i att föra vetenskapen närmare beslutsfattandet genom den nationella Hållbarhetspanelen, Klimatpanelen och Naturpanelen. Panelerna främjar dialogen mellan vetenskap och politik i hållbarhets-, klimat- och miljöfrågor och ger rekommendationer till regeringen. Klimatpanelens sekretariat finns vid Helsingfors universitet. Sekretariatet koordinerar även Naturpanelens kommunikation. Hållbarhetspanelen koordinerades huvudsakligen från HELSUS år 2021.

Experter vid Luomus deltog i utarbetandet av Finlands nationella strategi för pollinerare. Läs mer på **miljöministeriets webbplats**.

Luomus forskningskompetens används i ett forskningsprojekt som tar fram ett koncept för kommunerna om ekologisk kompensation vid samhällsplanering. Läs mer om projektet på **Jyväskylä universitets webbplats**.

HÅLLBAR FÖRETAGS- OCH INNOVATIONSVERKSAMHET

Vi är med och främjar matomställningen: Vikki Food Design Factory inhyser en ny slags matinnovationsverksamhet på Campus Vik. VFDF är en knutpunkt för mat- och innovationsexperter som främjar utvecklandet av nya hållbara lösningar inom primärproduktionen samt inom förädling, distribution och konsumtion av mat.

Som namnet antyder är Viikki Food Design Factory ett språngbräde för nya hållbara lösningar och innovationer för livsmedel och matsystem som utvecklas för människans och samhällets bästa.

Germinator-förinkubator-programmet är en samlingspunkt för forskarbaserade innovationsteam och företag inom matsystemsektorn som vidareutvecklar uppfinningar till fungerande lösningar för marknaden. Följande fyra team och lösningar togs med i det första programmet: Oleo, CompactGrowth (High-Wire Horizontal Crop), Mäslä samt Natinrec. Uppfinnarteamen fick pitcha sina lösningar på Slushs sidoevenemang Y Science.

VI PRESENTERADE 17 INNOVATIONER FRÅN OLIKA VETENSKAPSOMRÅDEN PÅ SLUSH

Bland dem fanns lösningar för att åtgärda matsvinnet, stärka immunförsvaret, utveckla teamfärdigheter, anonymisera uppgifter, undvika luftföroreningar, beräkna klimatavtryck och behandla hjärnsjukdomar.

Läs mer om innovationerna på Helsingfors universitets webbplats.

Grant Durr on Unsplash

CARBONLINK ERBJUDER NY METOD FÖR ATT BERÄKNA KLIMATAVTRYCK

Företaget CarbonLink Oy, som grundades 2020 av atmosfärforskare vid Helsingfors universitet, håller i samarbete med programvaruföretaget Visma på att utveckla den första räknaren av klimatavtryck som fungerar i realtid. CarbonLink ägs bland annat av atmosfärforskare, som kan avtala om vilka av de senaste forskningsrönen som kan användas i räknaren. Företaget är ett spinout-företag vid Helsingfors universitet, och har även Helsingfors universitets fonder som delägare.

Läs mer om CarbonLink på Helsingfors universitets webbplats.

FÖRETAGSSAMARBETE INOM RAMARNA FÖR HÅLLBARHETSTEMAN

I HELSUS Co-creation Lab gör magisterstuderandena sina magisteravhandlingar i samarbete med en partner inom den privata eller offentliga sektorn. Labbets tema för 2021 var **biologisk mångfald** och man samarbetade med miljöministeriet, Helen, UPM, Helsingfors stad och Kemira. 21 magisteravhandlingar slutfördes under året i Labbet.

NY PROFESSUR I CIRKULÄR KEMI TILL HELSINGFORS UNIVERSITET MED STÖD AV FÖRETAGSPARTNER

Helsingfors universitet tar ett betydande steg mot en hållbarare framtid genom att grunda en ny professur i cirkulär kemi tillsammans med sina samarbetspartner. Professuren grundas med stöd av betydande donationer från Neste, UPM och Borealis Polymers.

Läs mer om professuren på Helsingfors universitets webbplats (på finska).

FORSKNINGSNYTT

Paulig och Helsingfors universitet undersöker svinn i början av livsmedelskedjan: rätt tidpunkt för skörd viktigast

Det internationella livsmedelsbolaget Paulig och Institutet för hållbarhetsvetenskap (HELSUS) undersöker för första gången tillsammans mängden matsvinn som uppstår i början av livsmedelskedjan. Svinnet i primärproduktionen visade sig främst bero på faktorer som hänför sig till skörden och hanteringen av skörden.

Läs mer om den här undersökningen på Helsingfors universitets webbplats.

HELSINGFORS UNIVERSITET OCH METSÄ GROUP SKAPAR LÖSNINGAR FÖR HÅLLBAR ANVÄNDNING AV FÖRNYBARA NATURRESURSER

Helsingfors universitet och Metsä Group har knutit ett partnerskapsavtal för att fördjupa forsknings- och utbildnings-samarbetet och lösa globala hållbarhetsutmaningar.

Läs mer om partnerskapet på Helsingfors universitets webbplats.

INTERNATIONELLT SAMARBETE

Tonvikt på global verksamhet, hållbarhet och ansvar i universitetets Afrikaprogram. I början av året inledde vi ett strategiskt partnerskap med universitetet i Nairobi. Samarbetets fokus ligger främst på att främja gemensam hälsa och mattrygghet samt på att utveckla lärarutbildningen. Programmet ska komma med nya initiativ som ökar samarbetet inom forskning och utbildning, främjar inkludering, driver på mobiliteten och stöder en hållbar utveckling på flera olika sätt.

Programmet One Health Early Career Champions, som drivs av universiteten i Helsingfors och Nairobi, främjar karriärförmågan hos unga forskare med hjälp av internationell mentorering.

Koordineringen av **UniPID-nätverket** övergick till Helsingfors universitet i början av året. Nätverket, som består av nio finländska universitet, stöder de medverkande universiteten i deras strävanden att integrera globalt ansvar och perspektiv från det globala syd i utbildning, forskning och samhällslig samverkan, samt främjar internationella partnerskap vid universiteten i syfte att stödja hållbara utvecklingsvägar.

Universitetet anslöt sig till **Global Water Challenge**. Utmaningen ska hitta lösningar på miljöproblem som påverkar vattenförsörjningen, bland annat med hjälp av artificiell intelligens, sakernas internet, 5G, cybersäkerhet och robotik.

Vi medverkar aktivt i hållbarhetsgruppen inom alliansen Una Europa, som lanserade sin egen hållbarhetsstrategi under året. Vi deltar också i hållbarhetsgruppen vid Förbundet för europeiska forskningsuniversitet (LERU), som under året arbetade med ett uttalande om ansvarsfull placeringsverksamhet och upphandling vid universitet.

Vi deltar i det internationella universitetsnätverket Climate Alliance, som har som mål att identifiera effektiva sätt att förmedla forskningsbaserad kunskap samt att intensifiera samarbetet med beslutsfattare och företag.

HÅLLBARA TEMAN I ALUMNVERKSAMHETEN

Tillsammans med våra alumner är vi det största expertnätverket i Finland, och vår styrka kan förändra världen.

I vår alumnverksamhet fördjupade vi oss bland annat i följande frågor under ledning av våra expertalumner: ledarskap i mångfald, hållbarhetsteman inom fostran samt klimatförändringens effekter.

Nio magisteravhandlingsskribenter beviljades stipendier på **2000 euro ur Fonden Miljöns vänner, som är underställd alumnfonden.**

46 125

registrerade alumner 2021

LÄKARE KRÄVER STRÄNGARE KLIMATPOLITIK

Miljökriser orsakar allt svårare sjukdomar och skapar ett behov av grönare läkemedelsutveckling. Professuren i hållbar farmaci och Elokapina-gruppen för läkare strävar efter att lösa globala problem. Miljörörelsen Elokapina har en egen grupp för läkare.

Läs mer om läkarnas krav på Helsingfors universitets webbplats (på finska).

VÅR ROLL I HANTERINGEN AV CORONAPANDEMIN

Våra forskare utvecklar bland annat diagnostik, läkemedelsbehandlingar och vacciner mot coronaviruset, samt hjälper samhället att hantera de ekonomiska och sociala konsekvenserna av coronakrisen. Vår mångvetenskapliga coronaforskning grundar sig på gediget kunnande inom bland annat virologi, zoonos- och infektionsforskning, genforskning samt samhällsvetenskap och pedagogik.

J.V. Snellmanpriset 2021 tilldelades professor Olli Vapalahti och biträdande professor Tarja Sironen för förtjänstfull spridning av vetenskaplig information. Vapalahti och Sironen hade sedan våren 2020 fokuserat på forskning om coronaviruset, samtidigt som de gjorde sin expertis tillgänglig för medier och myndigheter. Läs mer på [**vår webbplats**](#).

Våra studenter vid Medicinska fakulteten deltog i coronasmittspårningen i huvudstadsregionens kommuner. Över 50 studerande vid medicinska fakulteten utbildades i smittspårning våren 2020.

HELSINGFORS UNIVERSITET OCH ÖSTRA FINLANDS UNIVERSITET MED I FINLÄNSKT FÖRETAG SOM UTVECKLAR CORONAVACCIN

Det finländska forskningsbaserade vaccinföretaget Rokote Laboratories Finland Oy utvecklar och marknadsför ett coronavaccin som ges som nässpray. Vaccinet grundar sig på forskning vid Helsingfors universitet och Östra Finlands universitet.

Läs mer om företaget som utvecklar coronavaccin på Helsingfors universitets webbplats.

FORSKNINGSNYTT

Nässpray kan skydda mot coronasmitta i flera timmar

En molekyl som utvecklats av forskare vid Helsingfors universitet kan hindra coronavirusets taggprotein från att fungera, vilket ser ut att ge ett effektivt, kortvarigt skydd mot coronasmitta.

Läs mer om undersökningen på Helsingfors universitets webbplats (på finska).

Drew Hays on Unsplash

HÅLLBAR OCH JÄMSTÄLLD UNIVERSITETSVARDAG

I en hållbar och ansvarsfull universitetsvardag ingår bland annat utveckling av förvaltningen, jämställdhets- och likabehandlingsarbete, främjande av koldioxidneutral cirkulär ekonomi och biologisk mångfald samt ansvarsfull placeringsverksamhet.

MOT EN MER HÅLLBAR OCH JÄMLIK UNIVERSITETSVARDAG: FRÄMJANDET AV ANTIRASISM ÅRSTEMA FÖR JÄMSTÄLLDHETS- OCH LIKABEHANDLINGSVVERKSAMHETEN 2021

Målet med temaåret var att främja en välmående studie- och arbetskultur. Antirasism innebär aktivt arbete för att minska rasismen i samhället. Vi ordnade utbildningar i ämnet och deltog i den nationella kampanjen Jag är antirasist. Vi främjade också språklig diversitet och mångfald. Vi arbetar för de här värderingarna i tätt samarbete studenterna, till exempel med HUS. Vi har fortfarande en lång väg att gå och vi är tacksamma för att våra experter och även medlemmarna i vår gemenskap lyfter fram förfaranden och strukturer som de märkt att orsakar och upprätthåller ojämlikhet.

Vi ordnade workshoppar för att ge personalen verktyg för att identifiera och hantera rasistiska situationer och handlingsmodeller.

Målet med Utbildningen om omedvetna attityder är att göra deltagarna medvetna om sådana fördomar de är omedvetna om att de har. Genom att bli medvetna om och förstå våra egna fördomar kan vi bättre beakta den inverkan de har på vårt arbete och på andra människor.

JÄMSTÄLLDHET OCH LIKABEHANDLING I UNIVERSITETSVDAGEN

Temat för universitetets Prideevenemang var regnbågsforskningens historia. Syftet med det virtuella huvud-evenemanget var att föra fram regnbågsforskningens historia ur olika synvinklar och låta sådana grupper komma till tals som inte alltid får sin röst hörd.

Pedagogiska fakultetens jämställdhets- och likabehandlingsgrupp producerade en guide för jämställdhet och likabehandling som riktar sig till studenterna och personalen.

Maikki Friberg-priset för förtjänstfull verksamhet för främjandet av jämställdhet delades ut till Forskningscentret AGORA och universitetslektor Mar Cabeza.

Vi gick med i Befolkningsförbundets pilotprojekt Tunnista kansainvälinen osaaaja som strävar efter att skapa en mer internationell arbetsgemenskap. Under projektets gång fokuserar vi på att utveckla en språkmedveten arbetsgemenskap, identifiera rekryteringsförfaranden som oavsiktligt diskriminerar sökande med utländsk bakgrund samt lyfta fram omedvetna fördomar i alla HR:s rekryteringsutbildningar.

Det nationella **projektet HEI LIFE**, som koordineras av universitetet, stöder internationella forskare och arbetstagare samt deras makar när de flyttar till och etablerar sig i Finland.

Lönerna vid universitetet synades närmare än tidigare, noggrannare än vad lagen kräver. Lönekartläggningen visade att det inte verkar finnas ogrundade löneskillnader mellan kvinnor och män som utför samma eller likartat arbete vid Helsingfors universitet. Kartläggningen visade dock att fler män än kvinnor befinner sig högre upp i karriärstegen, vilket leder till att männens genomsnittliga lön är högre än kvinnornas.

Vi fortsatte med SIMHE-samarbetet som handleder invandrare i att hitta lämpliga högskoleutbildningsvägar. De första AKVA-utbildningarna för högskolekvalificerade invandrare ordnades också under året. 130 studenter deltog i utbildningarna. Utbildningens tyngdpunkt ligger på undervisning i finska, och utöver det lär man ut studiefärdigheter, datateknik, engelska och bekantar sig med det finländska samhället. En betydande del av utbildningen består av karriärvägledning.

VI BRYR OSS OM STUDENTERNAS OCH PERSONALENS VÄLBEFINNANDEN

1961 kilometer: Universitetets friluftsdag tillbringades i stort sett i väder. Det sammanlagda antalet tillryggalagda kilometer under dagen motsvarar en resa från Helsingfors till Kilpisjärvi biologiska station och Värriö forskningsstation, och därifrån tillbaka till Oulanka naturum.

Arbetsgemenskapspriset gick till Unisport. Ruralia-institutet, pedagogiska fakulteten, Försöksdjurscentralen och Laboratorieservicens instrumentvård fick hedersomnämningen.

I utvecklingsprojektet för handledning och välbefinnande bland studenter skapar vi nya **stödformer med låg tröskel för studenter** och förtydligar den nuvarande handledningshelheten så att studenterna lättare får rätt hjälp. Ett **projekt som gäller studenternas välbefinnande** ingår i helheten och ska identifiera studenter som på grund av coronapandemin har halkat efter i studierna, eller riskerar att göra det, och erbjuda dem stöd.

Kursen Studiefärdigheter strävar efter att utveckla studenternas välbefinnande och studiefärdigheter.

HÅLLBARHET INOM INTERNATIONELLT UTBILDNINGSSAMARBETE

Studenterna uppmuntras till internationalisering under studietiden, till exempel genom utbyte eller praktik utomlands. Vi tar även emot över 1000 utbytesstudenter per år. Enheten för internationellt utbildningssamarbete har börjat sammanställa en helhet för studenterna med anvisningar om hållbarhet och ansvar. Syftet med anvisningarna är att ge handledning och råd till både utresande och inresande utbytesstudenter om hur man agerar ansvarsfullt under utbytesperioden. Dessutom är grön mobilitet (Green Mobility) ett av de centrala målen för den pågående perioden i Erasmus+-programmet, som finansieras av Europeiska kommissionen. Vid sidan av traditionella utbytesperioder som kräver en fysisk resa skapas också virtuella utbytesmöjligheter. Målsättningen är att publicera studenternas anvisningar och genomföra de första utbytena som berättigar till Green Mobility-stipendiet år 2022.

ETT KOLDIOXIDNEUTRALT UNIVERSITET 2030

I vår strategi har vi satt som mål att vara ett **koldioxidneutralt universitet år 2030**. Vi vill vara en föregångare inom hållbarhet och ansvar. Det betyder att våra målsättningar är höga även när det gäller koldioxidneutralitet. I höstas startade vi projektet **Färdplan för ett koldioxidneutralt universitet 2030**. Syftet med projektet är att beräkna och precisera universitetets klimatavtryck, presentera huvudpunkter för att minska klimatutsläppen samt undersöka och utveckla olika kompensationsmodeller. En av uppgifterna i vårt projekt är också att identifiera universitetets positiva inverkan på klimatet, det så kallade koldioxidhandavtrycket.

- Vi förvaltar en fastighetsegendom på cirka **750 000 bruttokvadratmeter** och är en av de 15 största fastighetsägarna i Finland.
- Under året inledde vi ett projekt för att **förnya reseadministratio-**
nen i syfte att stöda universitetets mål att bli koldioxidneutralt.
- **Vårt klimatavtryck för 2021 är 31 937 t CO₂e**, vilket täcker klimatutsläppen från universitetsbyggnadernas energianvändning samt flyg- och tågresor. Beräkningen omfattar i Scope 1-2 redovisade utsläpp från köpt energi och bränslen till byggnader som ägs av Helsingfors universitetskoncern och Kiinteistö Oy Biomedicum Helsinki, samt i Scope 3 redovisade utsläpp från flyg- och tågresor i enlighet med avtalsresebyråns rapport.

Totalförbrukningen av energi ökade med 12 % jämfört med 2020, eftersom den kalla vintern ökade värmeförbrukningen.

Vattenförbrukningen minskade med ungefär 6 % jämfört med 2020. Minskningen förklaras delvis med ökat distansarbete.

Värmeförbrukningen ökade med 19 % på grund av en kallare vintersäsong än normalt, medan den väderlekskorrigerade värmeförbrukningen **minskade något med 9 %**.

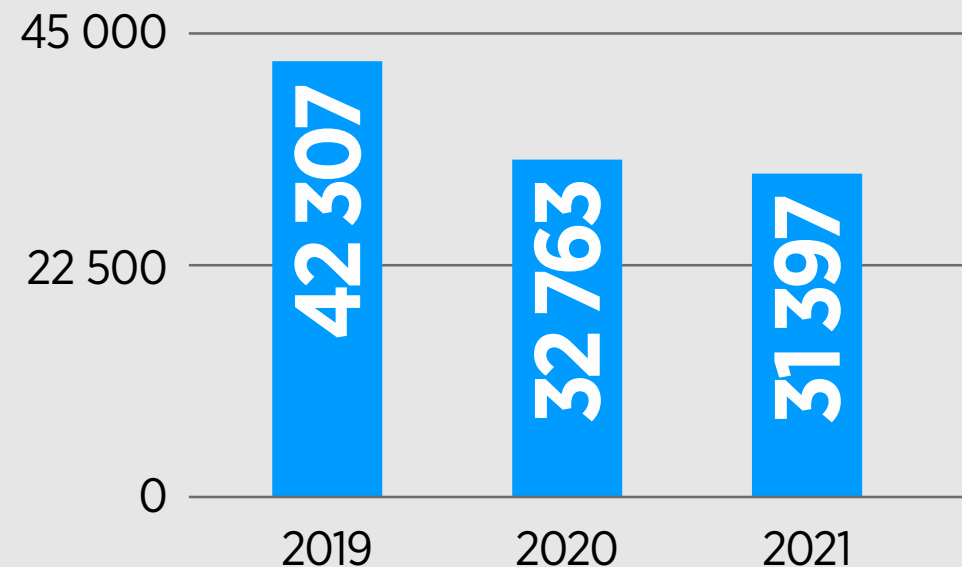
Energieffektiviserande åtgärder på **2002 Mwh** genomfördes i universitetets fastigheter under året:

- huvudbyggnadens gamla del renoverades
- jordvärme installerades i infocentret i Vik och
- byggnadsautomationssystemet vid övningskolan i Vik förnyades

Solpaneler installerades på Chemicums tak. Solpaneler har funnits i Vik och centrumcampusområdet sedan tidigare.

Under året producerades sammanlagt **3 109 MWh förnybar värme- och elenergi** i anslutning till universitetsbyggnaderna, vilket motsvarar cirka 1,6 % av hela byggnadsbeståndets energiförbrukning. Årsproduktionen för universitetsbyggnadernas solkraftverk uppgick till **890 MWh**. Vår målsättning är att minst 5% av den energi som används i universitetsbyggnaderna ska vara förnybar energi som producerats på plats.

40 % av den el som användes producerades med sol-, vind- eller vattenkraft.

Klimatavtryck 2019–2021, t CO₂e

UTVECKLANDET AV CIRKULÄR EKONOMI OCH SORTERING VID UNIVERSITETET

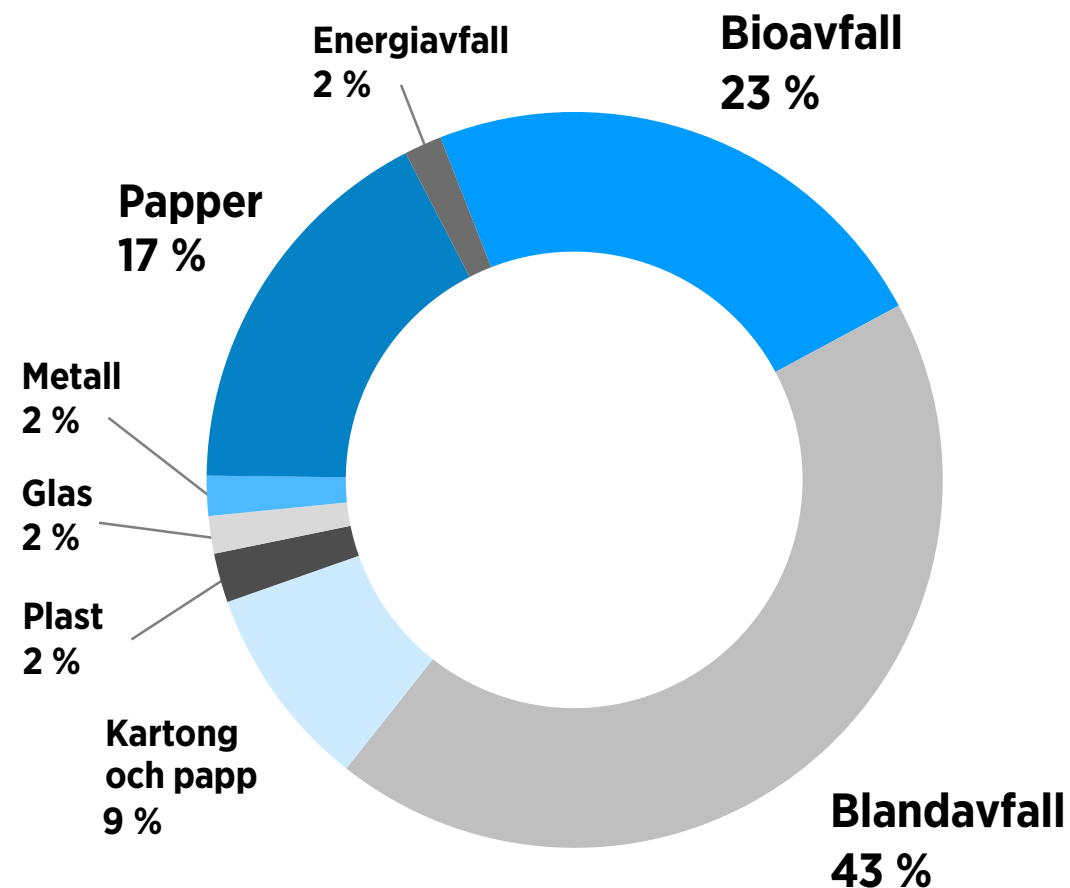
Universitetet strävade efter att förbättra återvinningsgraden genom att förenkla sorteringen. En ny modell för avfallssortering infördes i några fastigheter under året. Nya sorteringskärl installerades och sorteringsmöjligheterna för förpackningsplast förbättrades.

Avfallsmängden i lokalerna minskade med **0,5 %** jämfört med 2020

Mängden blandavfall minskade med **15 %** jämfört med 2020

- mängden bioavfall minskade med **14 %**
- andelen blandavfall **45 %**
- Blandavfallet brändes i Vanda Energis avfallskraftverk och energin som producerades utnyttjades i fjärrvärme- och elproduktionen.

Vår nyttoanvändningsgrad är nästan 100 %, medan den är cirka 70 % för läroanstalter i genomsnitt. Resultatet beror i första hand på HRM:s förbränningsanläggning där även blandavfall omvandlas till energi. Nyttoanvändningsgraden är klart större än återvinningsgraden, **som är cirka 54 %**.

En expert på cirkulär ekonomi vid HY247 utvecklar nya lösningar speciellt för återanvändning och återvinning av möbler. I samband med tömningen av byggnaden på Brånakärrsvägen såldes för universitetet överflödiga möbler vidare via Kiertonet. **Över 520 möbler** eller möblemang har sålts via Kiertonet. **Över 10 ton inventarier** donerades till välgörenhet för reparation och vidareleverans. De möbler som inte var lämpliga för försäljning eller som var trasiga återvanns som material.

IT-centret vid Helsingfors universitet har sedan 2019 haft en **centraliserad återvinningstjänst för avlägsnande och ansvarsfull återvinning av it-utrustning och it-tillbehör**. I sorteringen skiljer vi på sådan återvinningsbar utrustning som ska till andrahandsmarknaden och sådan som ska till råvaruåtervinning.

- År 2021 slussades cirka **1 300 it-apparater** ut på andrahandsmarknaden och cirka **11,5 ton it-utrustning** blev råvara. Coronapandemin orsakade problem med tillgången på ny it-utrustning, vilket ledde till att utrustningens livslängd måste förlängas. På grund av detta minskade naturligtvis mängden återvunnet material jämfört med tidigare år. Koldioxidutsläppen för utrustning som slussades vidare ut på andrahandsmarknaden minskade dock med nästan 300 ton.

Laptoputlåningen lånar ut bärbara datorer till universitetets examensstuderande och personal.

YKELARRANGEMANGEN UTVECKLAS PÅ CAMPUS

Vi stöder koldioxidneutrala arbetsresor genom att förbättra möjligheterna till cykling. På Haartmansgatan 3 togs en låst cykelparkering i bruk på hösten. Cykelparkeringen har cykelställ för 30 cyklar och möjlighet till laddning av elcyklar. Fler dusch- och omklädningsrum samt förvaringsskåp för cykelutrustning byggdes under den första renoveringsfasen vid Info-centret i Vik. Vid renoveringen av huvudbyggnadens gamla del förnyades också cykelparkeringen på innergården och ett duschrum reserverades för personalen. I Vik inleddes planeringen av låsta cykelparkeringar.

Resultatet från kilometertävlingarna som cyklister vid universitetet deltog i under sommaren och vintern uppgick sammanlagt till över

170 000 km

vilket minskade
koldioxidutsläppen
med nästan

30 ton

MÖJLIGHET TILL ODLING PÅ ALLA VÅRA CAMPUS

En förening för att organisera campusodlingen grundades under våren. På Centrumcampus och i Gumbäcks och Vik var odlingslådorna i aktiv användning. Odlingen i Mejlans uteblev på grund av gårdsrenovering. I samband med renoveringen fick odlingsområdet nya odlingslådor.

FAIRTRADE-HÖGSKOLA

Vi fortsatte vår verksamhet som Fairtrade-högskola genom att utnämna nya medlemmar till Fairtrade-teamet. Under året arrangerade de entusiastiska teammedlemmarna bland annat paneldiskussionen Ilmastomuutos ruokapöydässä (Hur klimatförändringen syns på ditt matbord), och även en rättvis kaffepaus. Teamet informerade om olika Fairtrade-teman och utförde en enkät bland universitetets personal och studenter om användningen av hållbarhetscertifierade produkter. I teamet ingår representanter för Universitetsservicen, forsknings- och undervisningspersonalen samt studenter. Arbetet utförs i samarbete med studentkåren och restaurangaktörerna.

Som en rättvisemärkt Fairtrade-högskola har vi förbundit oss att främja användningen och tillgängligheten när det gäller Fairtrade-certifierade produkter i våra upphandlingar samt att öka universitetssamfundets medvetenhet om Fairtrade och dess betydelse inom global produktion och konsumtion.

Vi serverar endast vegansk mat på universitetets mottagningar och fester. Den veganska serveringen gäller sådana evenemang som ordnas från universitetets sida, såsom universitetsmottagningar för konferenser och andra högtider, såsom universitetets årsdag.

STOR HÄNSYN TILL ANSVAR VID UPPHANDLINGAR

Helsingfors universitet stöder hållbar utveckling och socialt ansvar i alla upphandlingar och vill säkerställa att de produkter och tjänster som upphandlas har producerats i socialt ansvarsfulla och miljömässigt hållbara förhållanden. För att säkerställa detta har universitetet skapat **minimikrav för ansvar** (pdf på finska).

I programmet för hållbarhet och ansvar förbinder vi oss att utveckla rapporteringen av upphandlingarnas koldioxidutsläpp enligt upphandlingsklass och att kontinuerligt följa upp leverantörernas rapportering.

ANSVARSFULL PLACERARE I UNIVERSITETSVÄRLDEN

Målet med vår placeringsverksamhet är att inte enbart stödja våra akademiska uppgifter ekonomiskt, utan att också stödja våra strävanden att främja hållbar utveckling i samhället.

Universitetet följer sina principer för ansvarsfull placeringsverksamhet, som beaktar miljöfaktorer, sociala faktorer och faktorer i företagets förvaltning i samband med investeringar. Principerna grundar sig på FN:s principer för ansvarsfulla investeringar.

År 2021 var det första året som alla placeringstillgångar placerades enligt våra principer för ansvarsfull placeringsverksamhet. **Ansvarsfull placeringsverksamhet gav 24 procents avkastning.**

FINNFUND OCH HELSINGFORS UNIVERSITET INVESTERAR I MIKROFINANSIERING I AFRIKA OCH ASIEN

Investeringen används för att bevilja lån till små företag. Målet är att främja ansvarsfull praxis och jämställdhet i finansieringen.

Läs mer om investeringen på Helsingfors universitets webbplats (på finska).

HELSINGFORS UNIVERSITET GRUNDADE DONATIONSFONDEN HELSEED FÖR ATT STÖDJA STUDENTERNAS UPPSTARTSFÖRETAG – TRADEKA FÖRSTA DONATOR

Målet med **företagarprogrammet HELSEED** som grundades 2020 är att inspirera studenter att utveckla sina idéer till uppstartföretag. Helsingfors universitet har grundat en ny donationsfond vars syfte är att investera i uppstartföretag som studenterna har grundat.

Läs mer om donationsfonden HELSEED på Helsingfors universitets webbplats.

VI FRÄMJAR KULTURELL HÅLLBARHET

NATIONALBIBLIOTEKETS VERKSAMHET STÖDER HÅLLBAR UTVECKLING

Nationalbibliotekets verksamhet stöder redan från början många av målen för hållbar utveckling, särskilt när det gäller kulturell och social hållbarhet. Bibliotekets grundläggande uppgift är att stärka kulturell och språklig mångfald samt att främja fri forskning, demokrati och yttrandefrihet. År 2021 publicerades Nationalbibliotekets första program för hållbar utveckling på tre språk. Det beskriver bibliotekets olika verksamhetsnivåer i förhållande till hållbarhetens olika delområden.

Bibliotekets olika intressegrupper har visat intresse för bibliotekets arbete för hållbar utveckling. Bibliotekets sakkunniga deltog i diskussioner inom kulturarvssfältet, bland annat om förhållandet mellan digital transformation och ekologisk hållbarhet, i en diskussionspanel vid konferensen Europeana 2021 och vid konferensen National Libraries Now.

Ambitiösa mål mot hållbar förändring – Hållbar utveckling i Nationalbiblioteket 2021–2030

UNIVERSITETSMUSEET VILL VISA ATT VETENSKAPEN ÄR EN DEL AV ALLAS VARDAG

Helsingfors universitetsmuseum är en minnesorganisation som bevarar och presenterar dels Helsingfors universitets historia och kulturarv, dels undervisning och forskning inom olika vetenskapsområden. Museet består av tre olika besöksmål och deras unika samlingar: Helsingfors observatorium, Ritsalen och huvudbyggnadens utställningscenter.

Vid Helsingfors observatorium utförs ett mångsidigt publikarbete, framför allt för att väcka skolelevs intresse för naturvetenskap. Konstundervisningen i Ritsalen främjar mötet mellan vetenskap och konst och värnar om bildning. Under coronapandemin producerade vi gratis webbinnehåll i Observatoriet och Ritsalen för att stödja allmänhetens välbefinnande. Innehållet från Ritsalens konstkurs Karanteeni användes till exempel över 9000 gånger år 2020 och över 2000 gånger år 2021.

Universitetsmuseet deltar i grundreparationen av universitetets huvudbyggnad i egenskap av expert på konst och kulturarv. Både planeringen av den gamla delens konsthet, som färdigställdes 2021, och namnplaneringen för lokalerna tog hänsyn till mångfaldsfrågor. Fler konstverk som föreställer akademiska kvinnor och som är målade av kvinnor har ställts ut på rektoratets begäran. Porträtten föreställer också personer som tillhör sexuella minoriteter.

LÄS MER OM VÅRT ARBETE FÖR HÅLLBARHET OCH ANSVAR:

[Helsingfors universitets webbplats](#)

[Webbsidor om hållbarhet och ansvar](#)

[Rapporter och program om hållbarhet och ansvar](#)

[Hållbarhetsöversikt 2021](#) (pdf)

[Institutet för hållbarhetsvetenskap HELSUS](#)

[HY247 Rapporter om hållbarhet och ansvar](#) (på finska)

GE RESPONS PÅ RAPPORTEN!

Är det något du önskar att vi tar upp i nästa rapport?
Berätta det för oss på vår [e-blankett](#).

HELSINGFORS UNIVERSITET